

BUNYASZEKSZÁRD

A Facsád környéki dombvidéken, Igazfalvától mintegy 12 kilométerre, Románbunya mellett egy erdőktől övezett dombon, állt egykoron a Tolna megyei telepések által 1866-ban alapított Bunyaszekszárd. 1866-ban ötvennégy Tolna megyei család telepedett le a Maros és a Bega által közbezárt területen.

„A történet Szekszárdon és környékén kezdődött, az 1860-as évek elején – írja a *Volt egyszer egy Bunyaszekszárd* című könyvében, a falu emlékét felidéző Kaczián János nyugalmazott szekszárdi levéltáros – hosszabb időre, néhány évre volt szükség ahhoz, hogy Székely György – a falu első bírása megszervezte a tíz faluból összeállt 54 család karavánját. 129 felnőtt és gyermek indult útnak a jobb megélhetés reményében.” A kis református közösség 1871-ben megépítette templomát. Alapításkor a falunak még nem volt neve, mai elnevezésében, melyet az első bírótól kapott egyedi módon összekapcsolódik az elhagyott szülőföld Szekszárd és az új otthonra utaló szomszédos román falu, Bunya neve. A felső-Bega mentén elsőként létrejött magyar település 1875-ben emelkedett községi rangra, lakói több mint száz évig dacoltak a mostoha körülményekkel, az anyagi nehézségekkel, elszigeteltséggel. 1875-ben lélekszáma 217 volt. És már építették az iskolát is.

„Bunya-Szegszárd. Kisközség 57 házzal Krassó-Szörény m. marosi járásában, az anyaközségtől 10 km távolra D. irányban. Lakossága róm. kath. 60; á. htv. 25; h. v. 180. – Határa 850 kh. Bunya-Szegszárd 1871-ben létesült új magyar telepítvény. Északról határos Bunya (Buna vagy Bonna) faluval, mely nem egyéb, mint a XIV. sz. óta okmányosan ismert Bonnafalva, akkor a helység és uradalma Telegdy Tamásé és Mindszenty Lőrincz mesteré volt. Jelenlegi lakosságának túlnyomó része református magyarokból áll, kiknek templomuk és iskolájuk van. A falu lakosságából 29 magán gazdának egyenkint 1/8 telke van a határban.” – írta róla Szentkláray Jenő *A Csanád egyházmegyei plébániák története* (Temesvár, 1898) című műve első kötetének 548. oldalán.

A század végén néhány család elköltözött és elkezdődött a román családok betelepülése. 1910-ben megszűnt a helyi református iskola, 1938-ban hozzákezdtek az új református templom építéséhez. 1954-ben elkezdődött itt is az erőszakos kollektivizálás, ennek nyomán indult meg a tömeges elvándorlás. A templomban 1969-ben volt az utolsó istentisztelet, majd 1981-ben elhagyta a falut az utolsó két magyar család.¹ Lakói a környékbeli magyarlakta településekre költöztek. A házakat lebontották anyagukat eladták, így ma már semmi nyoma s nem lelhető fel az egykori otthonoknak.

Hasonló sorsra jutott a református templom is, melynek anyagát, bútorait és harangját az ötvöndi magyarok vették meg és építettek belőle római katolikus templomot. A templom lebontását és az utolsó bunyaszekszárdiak elköltözését követően tizenkét évre megállt az idő Bunyaszekszárdon. Az utolsónak elköltözött Ihász Teréz nyilatkozta egyik utólagos megemlékezésen: „A facsádi kollektív tönkretette a falunkat. Mindenféle ígérekkel becsalogatták az embereket, mert ott jók voltak a földek, de az emberek nem nagyon akartak dolgozni, a bunyiaiakról meg tudták, hogy nagyon dolgozók, aztán jöttek őket csalogatni. Minden évben elment két-három család és lassanként kiürült a falu.”

1995. aug. 11-én az elszármazottak egy csoportja „hazatért” emlékezni falujára. Bunyaszekszárd (Magyarbunya), egykori lakosai 1995-ben elhatározták, hogy minden évben egyszer, augusztus második vasárnapján összegyűlnek falujuk régi helyén, ahol már csak az emlékezők által gondozott temető és a felállított emlékmű jelzi: itt egykor egy közösségnek adott otthont a táj. Hamarosan megalakult a Bunyaszekszárd Emlékbizottság, elhatározták, hogy emlékművet emelnek a falu helyén. Összefogtak, sokan dolgoztak az emlékmű felállításán, az Illyés Alapítvány is segített. Az ünnepségre eljöttek a szomszédos Románbunya lakói is.²

Molnár Jolán a falu emlékét ápoló Bunyaszekszárd emlékbizottság vezetője mondotta: „Valójában már a hetvenes években

---

¹<http://udvardy.adatbank.transindex.ro/index.php?action=helymutato&helymutato=Bunyaszeksz%C3%A1rd>; Barabás Zoltán: Dokumentumriport a pusztulásról. = *Erdélyi Napló* (Nagyvárad), dec. 20.

² *Romániai Magyar Szó* (Bukarest), aug. 16.

felmerült egy találkozó megszervezése, de akkor erre nem volt lehetőség, végül Kaczián János és Bakk Miklós kezdeményezésére sikerült megrendezni az elsőt.”

1996-ban felállítottak egy fából faragott, telepes házaspárt formázó emlékművet – Pokker László lugosi képzőművész alkotását – az alábbi felirattal:

*Állítatott BUNYASZEKSZÁRD küzdelmes sorsának emlékére
1866-1981*

A ma már nem létező kis falu, Bunyaszekszárd református templomának helyén augusztus 11-én felavatott emlékművet az elvándorolt bunyai magyarok közössége emelte. Minden évben eljönnek emlékezni, jelen vannak Szekszárd város képviselői és Facsád város elöljárósága, kezdeményezésükkel a román-magyar kapcsolatokat is erősítik.³

---

³ Jantó-Petneházi István: Bunyaszekszárd, a lelkekben élő falu, In Graur János (szerkesztő): *Mindenki kalendáriuma*, 2008, 145-150.o.